YAPRAK

Her ayın biriyle onbeşinde çıkar.
Fikir Sanat Gazetesi
Sahibi ve Yazı işlerini fiilen idare eden: Orhan Veli KANIK
Yıl: 2 Sayı 28
15 Haziran 1950
15 Kuruş
Abone: 6 aylığı 150, yıllığı 300 kuruş
Adres: Posta Kutusu 179, Ankara

YAĞMURDAN DOLUYA

Bir ay önce Türkiyede iktidar el değiştirdi. İktidarla beraber, millî hayata şimdiye kadar hâkim olan bazı prensiplerin, kaidelerin değişmesi tabiidir. Netekim yeni iktidar bir çok alanlarda eskiden tutulan yolu beğenmediğini açıkça söylemiş ve bunu değiştireceğini ilân etmiştir.

22 Mayıs 1950 denberi idareyi eline alan partinin tutacağı yolu anlamak için vakit henüz pek erkendir, denebilir. Fakat her zaman perşembenin gelişi çarşambadan belli olmasa bile, iktidara geçenlerin programlarına, sözlerine, yazılarına bakarak, bize vadedilen günlerin ne olacağını şimdiden kestirebiliriz. Yeni iktidarın getireceği değişiklikleri, ana hatlarında, tesbite çalışırsak görürüz ki, Demokrat Parti Hükûmeti C. H. P. Hükûmetlerinin şu meşhur altı okla ifade edilen prensiplerini tasfiye edecek ve yerine, kendisini iktidara getirmek için elinden geleni yapmış zümrelerin hoşuna gidecek esasları koyacaktır. Böylece, meselâ devletçiliğin yerini liberalizm, lâikliğin yerini dincilik, inkılâpçılığın yerini muhafazakârlık alacaktır. Demokratlar bu değişikliğin bir kısmını açıkça kabul ettikleri halde bazılarını kabule yanaşmıyorlar. Meselâ devletçiliğin yerine özel teşebbüsün hâkimiyetini kuracaklarını söylüyorlar da, lâikliği bırakıp dinciliğe döneceklerini inkâr ediyorlar. Bizce bu ilânın da bu inkârın da bir değeri yoktur. Olaylara dayanan gerçek durum neyi gösteriyorsa biz ona inanırız. İşi bu bakımdan ele alınca, yeni iktidarın, ne pahasına olursa olsun C. H. P. nin programından ayrılmak için, millet halindeki yaşayışımızın temel direğini teşkil eden bazı ilkelerin hayatına kıymak üzere olduğunu görüyoruz. Önümüzdeki günlerin bu endişemizi haksız çıkarmasını temenni etmekle beraber, şimdiden bu tehlikeye işaret etmeyi de vazife biliriz.

C. H. P. nin altı okunda Türkiyenin hür ve bağımsız bir varlık olarak medeniyet dünyasında yer almasını sağlayacak esaslar vardır. Atatürk bunları cümhuriyetçilik, inkılâbçılık, halkçılık, milliyetçilik, devletçilik ve lâiklik kelimeleriyle adlandırmıştı. Bu kelimeler, teker teker olduğu gibi, hep beraber de bir sistem ifade ediyorlar. Bu sisteme göre Türkiye, devrimci bir dünya görüşüne sahip, kendisini geriye çekmek isteyen bütün bağları ve en başta din bağını koparmış, büyük halk kitlelerinin refah ve saadete ulaşmasını sağlayacak ekonomik bir nizam içinde yaşayan ve bu ülkü ile birbirine bağlı insanlardan müteşekkil bir Cumhuriyetti. Zamanla şu yukarda saydığımız gayeler gözden kayboldu. C. H. P. hükûmetleri inkılâbcılığı fes yerine şapka giymekten ibaret bir hareket, devletçiliği bir zümrenin zengin olması için bir vasıta, milliyetçiliği ırkçılık ve bölgecilik, lâikliği de Atatürk ölünceye kadar din düşmanlığı yapıp sonradan tekkeleri açmaktır, sandılar. Bu yüzden halkta C. H. P. hükûmetlerine olduğu kadar partinin savunduğu, daha doğrusu, savunur göründüğü fikirlere karşı da bir tepki baş gösterdi. Gittikçe büyüyen, kuvvetlenen bu tepki ilk fırsatta yani 14 mayısta bir çoklarımızı şaşırtan neticeyi verdi.

İşte Demokrat Parti iktidarı, halkın bu işaretinden cesaret alarak, C. H. P. prensiplerini yıkmak, yerine kendi dünya görüşünü ve ekonomi anlayışını koymak istiyor. Fakat acaba halkın neyi işaret etmek istediği, hangi yolu gösterdiği iyice anlaşılmış mıdır? Yoksa yine halk adına hareket edilecek aslında onun aleyhine mi çalışılacaktır?

C. H. P. hükûmetleri devletçiliği de, milliyetçiliği de, inkılâbçılığı da yanlış anlamışlar, yanlış tatbik etmişlerdir. Onların devletçiliğinden, halkçılığından millete fayda yerine zarar gelmiştir. Fakat bu prensipleri sosyal hayatımızdan söküp atmak için C. H. P. ye kızmamız kâfi bir sebep değildir. Eğer inkılâbçılık, devletçilik, halkçılık, lâiklik gibi esaslar artık toplumun hayatını, gelişmesini sağlayamıyorsa, onun ileriye doğru gitmesine, daha yüksek bir hayat seviyesine varmasına engel oluyorsa, o vakit bu prensipleri fırlatıp atmak gerektir. Yoksa halk C. H. P. yi istemedi diye onun şeriat istediğini, sermayedarın memleket ekonomisinde cirit oynatmasını istediğini, yabancı sermayeye esir olmamızı istediğini sanmak, en büyük gaflettir. Bu gaflete düşenler iktidara yeni geçtikleri için hatalarını çabuk düzeltebilirler. Vakit buna müsaittir. Ama ısrar edecek olurlarsa, yani arapça ezan yoluyla lâiklik yapmıya, yeni milyonerler yaratarak refah seviyesini yükseltmeye, fikir ve vicdan hürriyetini çiğneyerek hoşnutsuzluğu yatıştırmaya kalkışırlarsa, kendi idaresini eline almayı öğrenmiş olan Türk Milleti onları da bir hamlede silip süpürmesini bilecektir, çünkü yağmurdan kaçarken doluya tutulmaya hiç niyeti yoktur.

YAPRAK

Resim: Azra İNAL

EZAN

Orhan Veli KANIK

İlk Demokrat Parti hükûmetinin ilk ele aldığı meselelerden biri de ezan meselesi oldu. Sebebi meydan da: En mühim iş buydu çünkü. Bir hafta daha Türkçe ezan dinlemeye tahammülümüz kalmamıştı. Ezan hemen arapçaya çevrilmese hep birden ölecektik.

Ne hayat pahalılığının bir önemi vardı, ne elimizi kolumuzu bağlıyan kanunların. Ne köylünün kalkındırılmasını düşünmek gerekiyordu, ne okulları arttırmak, ne yurdu onarmak. İlk üstünde durulacak iş şu, memleketi felâkete götürmek üzere olan, ezan işiydi. Demokrat Parti'yi de hemen bu işi halletmesi için iktidara getirmiştik zaten.

Şaka bir yana, bu olay basınımızda türlü yankılar, türlü tepkiler uyandırdı. Bizim söyleyeceklerimiz söylenenlere pek birşey eklemeyecek. Bununla beraber, biz de düşündüklerimizi gelecek nesillere bir vesika halinde bırakmak istiyoruz. Onun için birkaç cümle de biz söyleyeceğiz:

Ezanın Türkçe okunması Atatürk'ün sağlığında, Atatürk'ün isteği ile kanunlaşmış olmasaydı da hâlâ ezan arapça okunsaydı bugün ezan meselesi diye bir meselemiz belki de olmayacaktı. Bu konuda belki bugün düşündüklerimizi düşünmiyecektik. Ama ileriye doğru olduğundan şüphe etmediğimiz bir karardan geriye dönülünce iş değişiyor. Salt bir ezan meselesi olmaktan çıkıyor iş. Daha bir sürü geriliğin başlangıcı, daha bir sürü geriliğe göz yummanın bir işareti oluyor. Bu düşüncemizin doğru olup olmadığını anlamak için belki biraz beklemek gerekecekti. Ama ona da hacet kalmadı. Başbakanın demecini duyar duymaz sarıklar cüppelerle sokaklara uğrayan softalar düşüncemizin doğruluğunu çarçabuk ortaya koydu. Sarıkla cüppeyi de mühim saymayalım. Ama işin bu kadarla kalmayacağına da kalıbımızı basabiliriz. Daha neler olabilir diye düşünüyoruz da aklımıza şunlar geliyor:

İşte ramazana giriyoruz. Oruç yemenin kâfirlik olduğunu düşünen kimseler tarafından pek âlâ taşa tutulabiliriz. O kimseler çoğalabilir. Kâfirlik sayacakları işler oruç yemeden de ibadet kalmaz. Memleket yararına görmek istediğimz işler bugün nasıl komünistlik oluyorsa o gün kolayca kâfirlik olur. Hep birden ayaklanırlar. *Millî heyecan*'ın yerini *dinî heyecan* alır. Hükûmet o heyecanı yatıştırmaktan âcizdir. Dinî heyecan her istediğini yaptırmaya başlar. Sonu nereye varır bu işlerin? Görmek istemeyiz ama, her halde çok kötüye.

Ezan meselsi tek başına birşey değil. Mühim olan, sonu. Şaşıp üzüldüğümüz nokta da sayın başbakanın böyle bir tehlikeyi görememiş, düşünememiş olması.

YARADANA MEKTUPLAR

CEVAP : I

Oğul oğul
Şair olmasına şairsin
Amma velâkin itiraf eyle ki
Hep kadınlara ve meyvelere dairsin
Kabahatin hepsi senin değil
Böyle doğmuşsun
İnsan olmadan önce erkek olmuşsun

Sen de farkındasın ki bu dünyanın
Ağacına ağaç taşına taş
Bulutuna bulut dediğin gün
Minaresini uzarken balığını yüzerken
Fidanını büyürken sevdiğin gün
İtiraf eyle ki henüz sabi
İtiraf eyle ki henüz toydun
Gözlerin et kokardı
Ağzın süt

İnsanlar o yanda sürü sepet mahşer
Sen bu yanda
Zata mahsus kişilik dünyanda
Nefsi azizinle ilâ maşallah
Al takke ver külâh!....
Evvelâ gök yüzü alıp başını çekti gitti
O gök yüzü ki gözünün bebeğinde mihek taşı
Kırk yıllık dost, çocukluk arkadaşı
Derisi derine bitişikti
Evvelâ gök yüzü alıp başını çekti gitti
Sonra göç eyledi çınar dalları
Arkasından yola düzüldüler
Martılar, çakıl taşları, güvercinler
Velhasıl yüzünü güldüren cümle incik boncuk
Bir başka diyara göçettiler aziz çocuk

Bir de baktın ki dikilivermiş karşına
Bir endam aynası misillû
Bütün heybetiyle insanoğlu
Ama gösterdiği suret senin suretin değil
İnsanoğlu bu
Sadece meyvelerden ve hazlardan ibaret değil
Bir dilimi zehir zıkkım
Bir dilimi candan tatlı
İnsanın tarifi bu oğul sevdanın değil

Bir de baktın ki etrafını insanlar almış
Halka halka dizi dizi arşa kadar
Bir yapı içresin ki insandan kurulmuş
Duvarları insandan örülmüş
Harcı insan tuğlası insan
Tavanı döşemesi insan

Acısıyla sızısıyla
Alnının kara yazısıyla
Korkudan tutulmuş dilleri
İç içe çapraşık yolları
Bin türlü acayip halleriyle insan
Bir de gördün ki insanmış her ne var âlemde
Meğer her şeyin aslı astarı insanmış
İnsan âlemde hayal ettiği müddetçe değil
Aziiiiiiiiiz şair.
İnsanları sevdiği kadar yaşarmış
İnsanları seven mis
Sevmiyen bir hoş kokarmış
Bundan ötesi yalan
Allı yalan pullu yalan
Yalan oğlu yalanmış
1950 sinesinde Mernuş
Bu şiiri böyle söylemiş.

Bedri Rahmi

Zurnanın Zırt Dediği Yer

Bu dünya Sultan Süleymana kalmamış
Ama size kalacak
Olur a; Sultan Süleyman bilememiş işini.
Ama siz bileceksiniz.
Bir de sizinle beraber üç beş kişı.
Öte yanı kör döğüşü.
Yaşamışsınız; nabzınıza göre şerbet;
Akşam olmuş kendiliğinden;
Konağınız var, dayalı döşeli;
Kapıda arabanız, oda oda mutluluğunuz
Kadehte kuş sütü var.
Biraz da aşk masalı ekleyin bu düzene
Oooh! yaşamak ne güzel şeymiş be!
Güzeldir tabii...
Başka neyi sevrsiniz bakalım
Kafeste kuşu,
Boğazda mehtabı,
Haydi şimdi de bir oda düşünü;
Halı kilim hak getire;
Ekmeğin katığın lâfı hiç edilmesin;
Otu ocağı bir kalem geçin;
Beş kişi uzanmış bir sedire,
Basıyorlar küfürü.
Kime?
Ne bileyim ben kime...

Bu oda niçin mi yoksul?
O beş kişi yoksul da onun için.
Bu bayların bayanların derdi mi ne?
Ne olacak memleketin derdi.
Peki ama, çaresi yok mu bu işin?
—
Ha, şöyle!
Düşünmeye alışın!

Metin ELOĞLU

DENİZ KIZI

Denizden yeni mi çıkmıştı neydi;
Saçları, dudakları
Deniz koktu sabaha kadar;
Yükselip alçalan göğsü deniz gibiydi

Yoksuldu, biliyorum
— Ama boyna da yoksulluk sözü edilmez ya —
Kulağımın dibinde, yavaş yavaş,
Aşk türküleri söyledi.

Neler görmüş, neler öğrenmişti kim bilir,
Denizle buğaz buğaza geçen hayatında!
Ağ yamamak, ağ atmak, ağ toplamak,
Olta yapmak, yem çıkarmak, kayık temizlemek...
Dikenli balıkları hatırlatmak için
Elleri ellerime değdi.

O gece gördüm, onun gözlerinde gördüm;
Gün ne güzel doğarmış meğer açık denizde!
Onun saçları öğretti bana dalgayı;
Çalkandım durdum rüyalar içinde.

1943
Orhan VELİ

ŞUNDAN BUNDAN

SERGİLER

Son bir iki ay resim bakımından oldukça hareketli geçti. Ardı ardına açılan sergiler gördük. Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun İstanbul'daki sergisi ile Ankara'da açılan Devlet Sergisi'nden sonra yine Bedri Rahmi'nin Ankara'daki sergisi İstanbul'da Balyoz sokağında açılan 10 lar sergisi ile, Fransız konsolosluğunda açılan 9 genç ressamın sergileri aşağı yukarı ayni günlere rastladı. Son olarak da yine Fransız Konsolosluğu binasında 10 Haziran günü Fethi Karakaş'la Azra İnal bir sergi açtılar. Bu sergilerden ayrı ayrı bahsedeck değiliz. Niyetimiz sadece bu sanat kolundaki çalışmaların canlılığına işaret etmek. Ressamlarımızın boş durmadıklarını, sayılarının da günden güne arttığını görüp seviniyoruz. Gezdiğimiz sergilerde her türlü gidişe örnek olacak resimler gördük. İçlerinde bulunmayan tek resim çeşidi yüzde yüz soyut olan resim.

O işle de, şimdilik, Paris'deki ressamlarımız uğraşıyorlar.

Bu sergiler dolayısiyle dokunmak istediğimiz bir başka nokta da genç ressamlarımızın dünyaya bağlanmak gerektiğini eski ressamlara nazaran biraz daha duymaya başlamış olmaları. Öbür sanatlarda olduğu gibi resimde de, gerçek değere ancak bu yoldan ulaşacağını - az da olsa - anlıyanlar var.

Turgut ARIK

SANATÇININ ŞUURU

Sanatkârlarımızı, bilhassa ressamlarımızı iş üzerinde görmeyi, sergileri dolaşmayı ne kadar seviyorsam, onların sanat hakkındaki düşüncelerini sorup öğrenmekten o kadar korkuyorum. Geçenlerde muzip bir gazeteci, Ankara Devlet Tiyatrosu artistlerine «Sanat nedir» diye sormuş, cevaplarını birer, ikişer satırla yayınlamıştı. Aman Allahım, o ne cevaplardı! Biri o gün cebinde para bulunmayışına kızarak: «Sanat açlıktır» diyor; dolgun maaşlı Rejjisör ise içini çekerek: «Sanat, Allahın nefesidir» vecizesini yumurtluyor.

Geçen gün iki genç ressamın açtıkları sergi münasebetiyle de yine aynı şeyle karşılaştık: gazeteciye demeç veren genç ressama «Hangi ekole mensupsunuz?» diye sormuşlar, «Hiçbirisine; ben sanatı sanat için yaparım» demiş. Allah afiyet versin ama bir ekole mensup olup olmamkla sanatı sanat için yapmak arasında ne münasebet var, diye düşündük. Anlaşılan genç ressam, resim yaptığının farkında ama niçin yaptığının farkında değil ki, sıkışınca, «Sanat sanat içindir» tarzındaki bayat formüle sarılıvermiş. Bir dünya görüşüne, bir *attitude*'e sahip olmayan sanatkârın hali hazin oluyor.

ALİŞAN DOBRA MATBAASI

Resim: Orhan PEKER

BİR HATIRLATMA

Demokrat Parti Meclis grupunun son toplantısında Başbakan Adnan Menderes, Demokrat Partinin irticaı desteklediği yolunda C. H. P. basını tarafından yapılan yayınlara işaret ederek şöyle demiş: «Türbeleri açmak, Üniversitelerde İlâhiyat Fakültesi kurmak, okullarda din dersleri okutmak suretiyle, asıl C.H.P. hükûmetleri irtica yolunda büyük mesafeler katetmiş, Atatürk inkılâbında rahneler açmıştır.»

Başbakan bu sözlerinde, şüphe yok ki, haklıdır. Bugün irtica yolunda vardığımız ileri noktanın sorumluluğu elbette C. H. P. nin omuzlarına yüklenir. Sayın Adnan Menders'in de okullara din dersleri konulmuş olmasını, İlâhiyat fakültelerinin, imam — hatip kurslarının açılmasını — tıpkı bizim gibi — irtica kelimesi ile vasıflandırmasına doğrusu çok sevindik. Sevindik ama, hemen arkasından şu soru aklımıza takıldı: «Acaba yeni hükûmet irticaı önlemek için ne gibi tedbirler almayı düşünüyor?» Bu soruya karşılık ararken, ayni Grup toplantısında arapça ezana müsaade olunmasına karar verildiğini hayretle öğrendik. Demokrat hatiplerinin belirttiği ve hükûmetin de katıldığı bir düşünceye göre, arapça ezan yasağının Atatürk inkılâpları ile ve bilhassa laiklik ile hiçbir münasebeti yokmuş. Arapça ezan yasağını Atatürk inkilâbı prensiplerinden biri saymak Atatürkü küçültmek demekmiş!

Arapça ezan meselesine Atatürk'ün ne derece önem ve değer verdiğini tartışacak değiliz. Hiçbir önem vermeseydi bu yasağı koydurmazdı, deyip geçelim. Ya demokrat iktidarın bu işe verdiği öneme ne diyelim? Daha iktidarı alalı bir ay oldu, hiçbir işe bakmaya vakit bulmadan, ezanı düşündüler. Demek ki «Mübarek Ramazan» dan önce halledilecek en önemli işimiz bu imiş. Öyleyse niçin bu kararlarını ehemmiyetsiz, normal, alelâde bir işmiş gibi göstermek için çırpınıyorlar?

Neden arapça ezan okunmanın laiklik ile hicbir ilgisi olmadığına halkı inandırmağa çalışıyorlar? Niçin mi? Çünki kendileri de ne yaptıklarının farkındalar. C. H. P. nin bıraktığı yerden irticai devam ettirdiklerini biliyorlar ve bu tehlikeli oyuna güya halkın hoşuna gitmek için, aldıkları oyların fidyesini ödemek için girişiyorlar. Kendilerine hemen hatırlatalım ki, rahmetli H. P. iktidarının elinde patlıyan bu silâh D. P. yi de paramparça edebilir. Biz buna da üzülmeyiz ama, memleketimize irticaın yapabileceği büyük fenalıkları düşünerek demokratları ikaz etmek istiyoruz.

Mehmet YAVRU

ÖĞRETİM VE ZENAAT

Köy Enstitüleri bir yandan, hayatla okul arasındaki bağları arttırmak ve kuvvetlendirmek istiyen yeni eğitim esaslarına, bir yandan da bizim köyün gerçeğine uygun olarak kurulmuştu. Köyün kalkınmasına yardım edecek olan öğretmenin ağaç dikmesini, keser tutmasını, duvar örmesini bilmesi istenmişti. Yakın faydalar düşünülmeden bile öğretimi ve eğitimi dirileştirecek, dört duvar arasından kurtaracak olan bu zenaatler aleyhinde türlü türlü şeyler söylendi. Bakanlık, kendi kurduğu esaslardan uzaklaştı. Sonunda da *öğretmen nalbant olmaz* denildi. Nalbant sözü, tabii, zenaatleri küçümsemek için kullanıldı. Ama köy öğretmeninin atını nallamasını da bilmesinden acaba mesleğine ve insanlığına ne zarar gelebilirdi?

Bu havadisin çıktığı gazetelerde Batı Almanya'nın kalkınmasına ait resimler vardı. Bu resimlerde tanınmış üniversite profesörlerinin müvezzilik yaptığı, kazma kürek kullandığı, fabrikada demir döğdüğü görülüyordu.

Bizim halkımızın da bilim işleriyle bilek işlerinin birleşmesini yadırgayacağı ileri sürülemez. Eskiden okulun zenaatlerle uzlaşmasını din adamları bile yadırgamazlardı. Tekkelerde bile kazma, kürek, keser küçümsenmezdi. Yunus Emre sırtında odun taşımıştı.

YAPRAK

UÇTU UÇTU

Uçtu uçtu ne uçtu
Kuş uçtu
Uçar

Uçtu uçtu ne uçtu
Martaval uçtu
Uçmaz

Uçtu uçtu ne uçtu
Sultan Reşat uçtu
Uçar

Uçtu uçtu ne uçtu
Sarık uçtu
Uçmaz

Uçtu uçtu ne uçtu
Devrim uçtu
Uçar

Uçtu uçtu ne uçtu
Yasak uçtu
Uçmaz

Uçtu uçtu ne uçtu
Mehmet uçtu
Uçar

Uçtu uçtu ne uçtu
Ağam uçtu
Uçmaz

Uçtu uçtu ne uçtu
Yaprak uçtu
Uçar

SOM

EZAN ÜSTÜNE

EZAN HÜRRİYETİ

Ezan konusu üzerinde başbakanın görüşünü savunanlar dediler ki: «Gerçekten laik gerçekten demokrat bir memlekette ibadet kanunla bağlanmaz.» Bir bakıma doğru; ama kazın ayağı büsbütün de öyle değil. Gerçekten demokrat bir memlekette kanunla bağlanamayacak daha birçok şey vardır. Bunların başında fikir hürriyeti, söz hürriyeti, vicdan hürriyeti gelir. Memleketimizde bunların hepsi Karakuşî kanunlarla, hattâ kanunsuzluklarla bağlı dururken işe ezan hürriyetinden başlamak bize biraz da leğen örtüsünden başlamak gibi göründü.

MADEM Kİ DEMOKRATIZ

Gerçekten demokrat bir memlekette ibadet kanunla bağlanmaz. Ama biz düpedüz demokrat bir memleket değiliz. Biz, devrim içinde olan bir memleketiz. Bu yüzden de birçok şeyi kanuna bağlamışız. Başka memleketlerde bir tarih ve bir akademi işi olan yazıyı bizim memlekette kanun tesbit etmiş. Başka memlektlerde sadece bir örf işi, bir gelenek işi olan kıyafeti bizim memleketimizde kanun tesbit etmiş. Başka memleketlerin kanları ile kurdukları demokrasiyi bile biz kanunla yaratmışız. Bu kanunlardan, devrimimize zarar verecek olanlar bir yana, birçoğuna dokunmasak herhalde iyi ederiz.

Çünkü ezan hakkındaki kanunu kaldırdıktan sonra kıyafet kanununu, yazı kanununu falan da kaldırmamak için sebep yok. Öyle ya, madem ki demokrat bir memleketteyiz, istiyen fes giyer, istiyen sarık sarar, istiyen tahsilini arap harfleriyle yapar, istiyen tekke açar, istiyen büyücüye gider, istiyen muska yazar.

ANLAYIŞ

Her anlayışla birlikte suç anlayışı da çağdan çağa ne kadar değişiyor! Daha dün arapça ezan okudular diye, kaç yurttaş yakalandı, mahkemelere gönderildi, hapislere sokuldu. Bugün bir hükûmet reisi Meclis kürsüsünde arapça ezanın müdafaasına girişiyor. Sesi güzel olsa kalkıp kendisi okuyacak.

Orası mühim değil, ne olursa arada yananlara oluyor. Çağın bu kadar çabuk değişeceğini bilseydi Kubilây kafasını verir miydi? Günün birinde işlerin bu hâli alacağını bilseydi şeyh Sait o kadar acele eder miydi?

BİR BİLSEK

Ezanın Türkçe okunması milliyetçi bir görüşün ifadesiydi. Milliyetçiliğin baş tacı edildiği o günlerde ezanın arapça okunmasını istemek gibi *antinationaliste* bir düşünceye sahip olmak suç sayılırdı. Bugün tersi oldu.

Yarın ne olacağını bilmiyoruz. Ama bugün kötü sayılan fikirlerden hangilerinin baş taşı edileceğini bir bilsek de onlara dil uzatmasak bari.

ASIL SEBEP :

İlgililer, ezanın tekrar arapçalaştırılmasına sebep olarak şunu gösteriyorlar: Cami içinde ibadet türkçe olmadığı için dışında da türkçe olmamalıymış. İnandınız mı bu sebebe? İnanın, inanmayın; ama bir düşünün; bütün din edebiyatımız türkçe; naatlar, münacatlar, ilâhiler, nefesler türkçe. Mevlût türkçe. Gelelim ibadet faslına; ezan türkçe, dualar türkçe, vaaz türkçe. Ne kaldı geri yanda; bir namaz sureleri mi? Niyet, ibadette gerçekten bir dil birliği kurmak olsaydı herhalde sayısı üçü beşi geçmiyen o sureleri türkçeleştirmek daha kolay olurdu. Böylelikle de ileriye doğru bir adım atılırdı. Ama biliyoruz; maksat ileri bir iş görmek değil. Maksat, seçimlerden önce bir avuç geri kafalı insanı avlamak için verilmiş bir sözü yerine getirmek.

O. V. K.